

phot. solo p 145-147, 481, 486, 563, 684

BIBLIOTHECA BOTANICA.

QUA

SCRIPTA AD REM HERBARIAM FACIENTIA
A RERUM INITIIS RECENSENTUR.

AUCTORE

ALBERTO von HALLER

DOMINO IN GOUMOENS LE JUX ET ECLAGNENS.

PRÆSIDE SOCIETATIS REGIÆ GOETTINGENSIS; PRÆSIDE SOCIETATIS OE-
CONOMICÆ BERNENSIS; SODALI ACADEMIÆ REGIÆ SCIENTIARUM PARISIÆ;

ACADEMIÆ REGIÆ CHIRURGORUM PARIS. ACADEMIÆ IMP. NAT. CUR.

BORUSS. SUEC. BONON. ARCADICÆ; SOCC. REG. BRIT. BATAVICÆ,

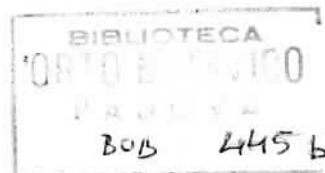
BOT. FLOR. BAVARICÆ, ALTISIDIOR. HELVETICÆ.

COLL. MED. EDINBURGENSIUM.

IN SUPREMO SENATU REIP. BERNENSIS DUCENTUM VIRO.

TOMUS II.

A TOURNEFORTIO AD NOSTRA TEMPORA.

TIGURI, apud ORELL, GESSNER, FUESSLI, ET SOCC.
MDCCLXXII.

alphabeti percurrit medicamenta simplicia, etiam ex plantis sumpta, & eorum vires medicas, atque composita, quæ ex iis parantur medicamina recenset.

Historia medicince Altdorf. anno 1728. 4°. * hactenus huc facit.

Collectio, quam dixi, inscribitur *Dissertationum Academicarum fasciculus I.* Hall. anno 1743. 4°. *

BLANCAARDI etiam *Lexicon* vir Cl. auxit, & Hallæ anno 1739. 8°. * edidit.

§. MLXXXVIII. *Ludovicus a Ripa.*

Ludovici a RIPA Historiæ universalis plantarum scribenda propositum, addito specimine, anno 1717. (g) 4°. Splendidum opus, sed collectitium, & literarium, nihil habet proprii. Occasio scribendi fuit vacua in Academia Patavina Cathedra botanica.

§. MLXXXIX. *Julius Pontedera.*

— *Julii PONTEDERÆ*, Pisani, viri nobilis, & antiquitatum atque linguarum prisicarum Italiæ peritissimi, a juventute & a patre *Laurentio*, ad agri cultum educati, & a matre, adeo botanica, ut absente filio, curam horti Patavini sustineret (h), *Compendium tabularum botanicarum, in quo plantæ 272. in Italia nuper detectæ recensentur* Patavii anno 1718. 4°. maj. *. Idem finis scriptori fuerit, qui *RIPÆ*, materia propria, & per magnos labores & difficilia itinera Alpina nata. Non dissimulari potest, plusculas hic pro speciebus varietates exhiberi. Sed etiam varietates diligentiam poscunt, & laborem. Tabulæ ipsæ nunquam prodierunt, cujus hoc dicitur compendium.

EJUSDEM *Epistola* ad G. SHERARD una prodiit. Corrigit aliqua *TITÆ* nomina, & plantas ejus ad legitima genera revocat. Constituit nova genera, *TOURNEFORTIAM*, & *SHERARDIAM*, aliam a *DILLENIANA*.

EJUSDEM *Anthologia, seu de floribus natura Libri III. accedunt ejusdem dissertationes XII. ex iis, quas habuit in horto Patavino anno 1719.* Patavii anno 1720. 4°. *. Primo libro de flore agit, ejusque multiplici specie, ejus partibus, & figuris, & characteribus inde sumtis. Partes definit, in sexum in universum iniquior. *TOURNEFORTIUM* passim corrigit, calycem melius per suas notas exprimit. Receptaculi, cui embryo innititur, dignitatem vindicat, idem per multas plantas describit. Petali diversas species per exempla exponit. Tubam præcipuam floris partem facit, quæ a nullo embryone absit, eamque vult aërem in fructum admittere, quo motus intestinus cieatur.

Stami-

(g) Etsi enim titulus præfert annum 1718. tamen in *Giornale de Letterati* anni 1717. recensentur.

(h) *Antiquitat.* p. 3.

Staminum varietates persequitur & fructus. Stamina non ad fecundationem facere putat, cum imprimis tubæ passim tunc demum se efflerant, quando stamina delapsa sunt. Palmarum fecundationem aliter interpretatur & caprifitationem. Inde apetalas plantas partitur & describit: tunc ringentes: liliaceas, alias. Describit ex data occasione Hippurin (Charam), Aponogetonem (Zanichelliam), Palmas Chamæriphen, Choddapannam, Anpannam, Schedapannam, Toddapannam, Jacaram, Tengam: deinde Dactyloides, Myriophyllum (Pentapterin), Caprificum, Erinofycen, Triphyloides, hoc ex rigore methodi, Ocimastrum (Valerianem calcaratam), Alopecurum, Linophyllum, Corydalin (Fumariam luteam), Sesban, Ornum, aliaque genera, quorum characteres omnes per figuras additas declarat.

Dissertationes XI. post generalia aliqua ad Syngenefiam, ut nunc vocant, totæ pertinent. Eas noviter constituit, eorum, quæ a VAILLANTIO gerebantur, ignarus. Clauſem planipetalam per genera & species persequitur; sic in sequentibus, ut nonnunquam varietates, novas species, etiam nova genera admisceat. Inde capitata, cumque his commistæ Discifloræ, etiam Scabiosæ, tunc radiatæ, quibus etiam Cyanos accenset, & Absinthia; & Forbicinam (Coreopsin) longe a Bidente removet. Nova genera hic habet Ageratoides, Asteripholin, Careliam, Cyanoides, &c.

IDEM multa cum J. M. GESNERO communicavit, ad rusticorum editionem spectantia, quæ partim interspersa sunt operi adnotationum specie, tamen ut majora fragmenta intercedant, etiam iconibus declarata, ut vitium cultus, partim ad finem subjecta. Ea omnia vel ad accuratissimas linguæ præcæ minutias pertinent, vel ad ipsam agri cultum, qualis præcis fuit.

EJUSDEM *Antiquitatum latinarum Græcarumque enarrationes atque emendationes, præcipue ad veteris anni rationem adtinentes, epistolæ LXVIII. comprehense* Patavii anno 1740. 4°.*. Ad rem nostram pertinent, quæ ad CATONEM, VARRONEM & COLUMELLAM commentatur, plurima cum querela, ALDUM & nuperos editores voces archaicas, sibi ignotas, in nuperas & latinas pro arbitrio transformasse, ita veterum auctorum lectionem corrupisse. Ipse Hetruscarum antiquitatum peritissimus, queritur etiam de nupero editore rusticorum, qui suas emendationes aut suppresserit, aut sibi tribuerit, & antiquam orthographiam secum communicatam, mutaverit & corruerit. Ad botanica hæcenus pertinent, quæ ad vites, legumina, cerealia arboresque veterum, & earum cultum adfert; icones etiam aliquas adjecit. *Gargilium MARTIALEM* valde contemnit.

Ejus *Epistole de Lapatbo, Acetosa & Agrimonia Orientali* prodierunt in TILLI horto Pisano Pilis anno 1722. fol.*

Ejus etiam exstant *due epistole de horto Patavino* ad PAPADOPULUM, cum ejus viri *Gymnasio Patavino* editæ anno 1726. & *observationes botanice, in nov. della rep. delle lettere* anno 1730. 4°. & 1731. 4°. In priori anno Epistola est ad

ad MARSIGLIUM de plantis lacus Benaci; in altera adnotationes de plantis apetalis, aliisque.

Vitam viri descripsit *Josephus GENNARI* Venet. anno 1758. 8°.*

Plurima inedita reliquit, etiam de LINNÆO (i).

§. MXC. *Henr. Bernh. Ruppium.*

Henricus Bernhardus RUPP Giessensis, privatus homo, etsi in Academia Jenensi vixit, rei herbariæ cupidissimus, egregius stirpium venator, qui in quovis tugurio lætus noctem transigeret, totisque diebus agros & colles perreptaret: Leidæ & in aliqua Germaniæ parte plantas collegit, adque RIVINI methodum disposuit. Ejus viri *flora Jenensis* primum Francofurti & Lipsiæ anno 1718. 8°.* a J. *Henrico* SCHUTTE edita est, cum nonnullis rariorum stirpium iconibus. Multas certe plantas, a nemine hætenus in Germania lectas, & quas in ea regione non expectasses, sua industria collegit. In magnis generibus & in cryptogamia id ei fraudi fuit, quod plantas siccas sibi non servaverit (k), & memoriæ suæ nimium tribuerit. Nova tamen genera plucula descripsit, fere quæ DILLENIIUS: species etiam novas invenit, aliasque a nuperis neglectas repetiit. RIVINI methodum passim correxit.

Altera editio Francofurti & Lipsiæ anno 1726. 8°. secuta emendatior est, & 285. speciebus, aut varietatibus, aucta.

Tertiam Jenæ anno 1745. 8°.* ipse edidi. Vestigia RUPPII secutus, multas & raras plantas iisdem locis legi, & a Cl. FICKIO 1500. plantas siccas accepi, in cujus paternis ædibus RUPPIUS aliquamdiu vixerat: codices etiam RUPPII manu scriptos contuli. Aliquas denique ipse addidi, quas primus circa Jenam repereram, tum icones pro RUPPIANIS alias supposui. Emendavi varia, & potissimum Muscos & genera difficiliora.

Fragmentum *praedictionum botanicarum* in III. Centuria *Epistol.* n. 56. BRUKMANNUS recudi fecit.

§. MXCI. *Angli aliqui.*

In *Philosophicis Transactionibus* anni 1718. n. 360. J. *Theophilus* DESA-GULIERS, theologus, velox incrementum rapi ad calculos revocavit.

Pharmacopœa Pauperum London 1718. 8°. OSB. Sæpe recusa.

Four essays on English grapes shewing they will make the best of wines London anno 1718. 8°. SEGUIER.

T 2

Henrici

(i) GENNARI l. c.

(k) De ejus moribus HOPPE *von dem Weidrosen* p. 4. adde BRUKMANNUM, laudatorem, *Epist.* 56. Cent. III.

In Dissert. de thermis Patavinis Patav. 1761. 4.*. Aliquæ Conservæ & fucus-globosus.

In ORTESCHI Diario anni 1764. p. 35. plantas aliquas Ducatus Mediolanensis recenset, novasque ut putat, Aretiam scapis multifloris & Arenariam rotundifoliam.

EJUSDEM Dissert. de arbore Draconis s. Dracena Olyssipon 1768.

Giuseppe GENNARI Lettera intorno la vita e gli studi del fu Giulio PONTERA. Multa opera imperfecta ILL. auctoris doleas interiisse.

P. F. V. Discorso letto nell'Accademia botanica di Cortona anno 1758. 4.* De vi venenata Thymeleæ perennis.

§. MDCXCVIII. Antonius de Haen.

In Antonii de HAEN, viri Illustris, Ratione medendi passim aliqua pertinent ad plantas medicatas, ut in T. II. de Uva ursi, ad ulcera viarum urinarum utili.

T. III. Iterum de vi salutari Uvæ ursi; de multiplici corticis Peruviani utilitate: de Salicariæ adversus diarrhoeam potestate.

In T. IV. De Marrubio, de inutilibus apicibus Abietis, de Plantagine aquatica in renum malis utili.

In T. V. Pergit Uvam ursi laudare.

In T. VI. De viribus medicatis Verbenæ, tamquam amuleti, florum Aurantiorum, Valerianæ.

EJUSDEM Epistola de Cicuta anno 1765. 8.*. Se & ipsum vim Cicutæ expertum esse, & amicos in Silesia: inutilem visam: non vere fanatos, qui fanati dicebantur: scirrhus fuisse, quos juniores medici pro canceris habuerint.

§. MDCXCIX. L. A. Jausin.

Louis Amand JAUSSIN (ancien apothicaire major) Mémoires historiques, militaires, politiques du Royaume de Corse, avec l'histoire naturelle de ce pays Lausanne 1758. 12°. 2. Vol. Plantæ spontaneæ, pleræque vulgatæ, & aliquæ rariores recensentur: inter istas Aloë, Terebinthus, Opuntia.

§. MDCC. J. Egid. v. Egmont & Heymann.

J. Egidii v. Egmont van der NYENBURG, viri nobilis, nostri in ALBINI schola olim sodalis, & J. HEYMANN theologi, Reizen door een gedeelte van Europa, Kleyn Asien, verscheide Eylanden van t' Archipel, Syrien, Palestina, Egypten, den berg Sinai Leiden 1757. & 1758. 4°. 2. Vol.*. Theologus jam ab anno 1700. ad 1709. vir nobilis anno 1720. & seqq. eas regiones adierunt. HEYMANNUS utrumque iter in unum commiscuit, non sine incommodo. Ad rem naturalem pauca pertinent. Tmolium M. comite SHERARDO HEYMANNUS conscendit. In Chio insula necessitatem caprificationis agnovit. De præalta Platano Coa.

EJUSDEM *Stirpium austriacarum Pars I.* Wien 1769. 4°. Fasciculi sunt, quos hactenus diximus, passim emendati, & rarioribus plantis aucti potissimum primus & secundus.

EJUSDEM *Pars II.* Tres novi Fasciculi. Didynamix, iterum passim ex propriis observationibus aliter constitutæ, multæ descriptæ, & in LINNÆUM animadversiones.

Fasciculus V. papilionaceæ. Icones hic aliquæ rariorum, & descriptiones & genera & species emendatæ.

Fasciculus VI. orchideæ, pene ad nostrum sensum, tamen ut *Corallorhiza* expungatur: Iterum descriptiones novæ & characterum icones. *Limodorum*, quod vulgo *Austriacum* dicitur, negat in Austria nasci.

§. MDCCXVIII. *Petrus Arduini.*

— *Petri ARDUINI*, (qui in posteriori opere se vocat *HARDUINUM*) *Animadversionum botanicarum specimen* Patav. 1759. 4°. Duodecim tabulæ plantarum rariorum; etiam novarum. In *Chelones* specie quartum stamen imperfectum.

Pars II. Venet. 1764. 4°. *Corneliam* constituit *Ammanix* adfinem, tum *Sesleriam*. Raras passim plantas circa Patavium detexit. Icones hic meliores.

EJUSDEM nunc agriculturæ Professoris, *Memorie di osservazione e d'esperienze sopra la coltura egli usi di varie piante che servir possono all'economia Padova* 1766. 4°. Multa de plantis utilibus, quas describit & depingit. *Isatis* melior, ubi sol ardentior pilas exusserit. *Alia Gallia* meliorem, quam *rubra* colorem dant. *Platani* bonum lignum est, ut in Italia coli mereatur. *Salicis* pappus ad chartam parandam utilis. *Semen Frangulæ* & *Corni*, uvæque *gigarta*, & *Rhamni* dant oleum. *Luteola* eodem modo tractata, quo *Isatis*, meliorem dat colorem. *Napus* subactus terram fecundat. *Venenatam vim Toxicodendri* expertus est.

In *opusculis scientificis novis*. T. VI. *osservazioni* ejus *naturali* exstant.

§. MDCCXIX. *Fr. Aug. Cartheuser.*

Friderici Augusti CARTHEUSER (J. Friderici filii) Vermischte Stücke aus der Arzneywissenschaft, absque nomine prodierunt *Frankfurti* ad Viadr. 1759. 8°. tres libelli. In primo laudat *Cocci tinctorii vim*, robur corpori humano ad dentem, etiam memoriam confirmantem. Lib. II. De melle nectariorum, potissimum *Meliantii*, cujus succus veri mellis sit simillimus, & cujus analysin dat. Nihil ad seminum maturationem nectaria facere, iisque avulsis *Aconiti* semina perinde maturari. Non verum esse, eas plantas esse venenatas, quæ nectaria habeant, a petalis distincta. T. III. De ligno bituminoso *Marchiæ Brandenburgicæ*.

§. MDCCXX.

fodinarum præcipue laboribus addit. Deinde consilia ad sylvas ferendas, potissimum arborum coniferarum, tamen & frondosarum. De carbonibus plenissime.

§. MDCCCLVI. J. P. Marsigli.

J. Petri MARSIGLI *Fungi Carrariensis historia* Patavii 1766. 4°.*. Lycopodon maximum describit, ad 25. libras pendens, quod in Italia edunt. Radices habet Mucori similes, per quas propagatur.

§. MDCCCLVII. J. C. Naff.

J. Conradi NAST *Vollständige Abhandlung des ganzen Weinbaues Erster Band.* Frankfurt und Leipzig 1766. 8°.*. In hoc primo volumine traditur œconomia vegetabilis vitis, ejus flos, varietates, cum synonymis variarum linguarum, ex collectione publica vitium Canstadiensium, quæ ex ipsa Persia varietatibus dotata fuit.

T. II. ibid. anno 1767. 8°.*. Vini ex musto generationem & aceti docet, & alcoholis stillationem. Naturam porro terræ & climatis vineis aptam, morbos vitium aliaque: vini analysin, phænomena fermentationis.

§. MDCCCLVIII. C. Crapf. Alii.

Caroli CRAFF *Experimenta de nontuulorum Ranunculorum venenata qualitate & eorum externo & interno usu* Vienn. 1766. 8°.*. Experimenta in variis animalibus fecit vir ILL. inque variis Ranunculis. Vesicas plerique cient, minori cum dolore, nullo cum lotii ardore, sed ulcera relinquunt difficilia. Animalia necant recentes, nam sicci vires amittunt, uti neque decocta cum Ranunculo aqua acris fit. Dolorem Acetosa sola compefcit. Ranunculus radice subrotunda scelerato acrior est, isto Breyninus.

Aleophilorum Viennensium elucidatio necessaria epistola de Cicuta Vienn. 1766. 8°.*. De lite Viennæ orta, cum Cl. STOERK Cicutæ vires salubres tribueret, negaret HAENIUS. Hic successus Cicutæ in cancro mammæ exulcerato adfirmatur, quem ipse HAENIUS viderit &c.

Christiani Rudolphi HANNES *Unschuld des Obstes in Erzeugung der Ruhr* Wessel 1766. 8°.*. A putredine dysenteriam provenire, huic fructus horæos resistere, neque diarrhœam nocere, quam cieant. Salap in dysenteria profuit.

§. MDCCCLIX. P. de Longchamp. Galli.

PENNIER de LONGCHAMP fils, *sur les Truffes & les Champignons* Avignon 1766. 12°.*. Junius tuber album est, per ætatem venis distinguitur; latens agnoscitur ex volatili infecto, non satis descripto. Varia mala narrat, orta ex Fungis.

anno 1649. ad 1659. collectarum fol. M.S. In Bibl. Bernardi JUSSIEU.

Index noviss. & exactior plantarum circa Lutetiam 40. undique milliaribus pullulantium M.S. 1650. 8°. Lego esse MARCHANTI: alii ajunt esse Cl. GAVOIS — Possidet eum B. de JUSSIEU.

Etiam alterutrius viri est Index plantarum in littore maris Oceani a Portu Gratiae ad urbem Dunkerque nascentium M.S. 1659. 8°. Apud B. de JUSSIEU. Hæc ex HERISSANTI hist. lit.

Ex B. hist.

Enumeratio plantarum collectarum in sylva Fontainebleau. Cum priori B. hist.

Ibid. ad fin. lin. 15. ad BIRTH.

Vanum vocat YOUNG.

Ibid. ad fin. lin. 34.

De lapidibus, rupe tremula, vegetabilibus, animalibus, monstris circa Castra repertis.

Ad pag. 482. Ej. est.

Versameling der gedenkwaardige Voyagen naar de Oost en West Indien en anderen gewesten door de Spanjaarden, Portugeesen, Engelsche, Fransche, Italianen, Deenen, Hollanders, en anderen nationen gedaan sedert 1490. Leiden fol. 8. Vol.

Pag. 484. add.

Alexandri de RHODES, *Turchinensis historie* L. II.

Ibid. ad fin. lin. 27.

pro FRAUDI lege RANDI (ANDRY).

Pag. 487. ad init. §. DLIV.

Jac. GOLII Lexicon latino-arabicum Leidæ 1653. fol. B. Bern. habet utique

nomina plantarum & earum partium, sed cum brevissima interpretatione.

Pag. 488. ad fin. lin. 24. ad MONTREUIL.

iterum Paris 1673. 8°. & iterum cum titulo *Traité des Tulipes* ib. 1678. absque nomine auctoris. HERISS.

Add. ISRAEL HIEBNERS *mysterium sigillorum herbarum & lapidum, oder vollkommene Cur aller Krankheiten &c.* Accedit *Mysterii continuatio* Lips. 1654. 4°. Riv.

Pag. 489. sub lin. 6.

In Jacobi Philippi THOMASINI *Gymnasio Patavino* Patav. 1654. 4°. duo sunt catalogi plantarum horti Patavini fatis copiosi, ad anni. 1644. Exoticæ multæ intercedunt.

Ibid. ad init. §. DLVI.

Diverse improvements and inventions in husbandry anni 1654. Codex M.S. ASHMOLE n. 8319.

Pag. 490. add.

J. RHODIUS in *notis ad SCRIBONIUM* plenam fere materiam medicam dedit, ad veterum morem, minime inutilem, collectis priscorum locis & comparatis, subinde etiam virtutibus medicis additis, quas ipsi JOHANNES PREVOT indicavit. Nummum cui silphium insculptum, depictum dedit p. 127. umbelliferam nempe nondum florentem. Nunc adde aliqua a pag. 494.

Pag. 492. super lin. antepenult.

M. A. E. P. P. *Catalogus plantarum singularium scholæ botanicæ horti regii Parisiensis* Paris. 1656. 12°.

In eadem pagina lege rectius WILEM LITHGOW.

Pag.